

Caixa d'eines

RDA i la seva implementació a Catalunya

RDA i la seva implementació a Catalunya

Membres de la Subcomissió Tècnica d'RDA (STRDA)

M. José ARAGONÈS POVES

Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya
maragone@bnc.cat

Jordi BOSCH CANALIAS

Director de la Biblioteca del Sud de Sabadell i vicepresident del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya
boschcjr@diba.cat

Paz CALDENTY RODRÍGUEZ

Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya
pcaldent@bnc.cat

Ida CONESA SANZ

Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya
iconesa@bnc.cat

Rosa FABEIRO GARCÍA

Responsable de la Unitat de Procés Tècnic del CRAI de la Universitat de Barcelona
rfabeiro@ub.edu

Imma FERRAN AUGÉ

Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya
iferran@bnc.cat

Montserrat GARCIA ALSINA

Estudis en Ciències de la Informació i de la Comunicació de la Universitat Oberta de Catalunya
mgarciaals@uoc.edu

Jesús GASCÓN

Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona
gascon@ub.edu

Carme PIULACHS

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
mcpiulachs@coac.net

Mercè RAMON

Unitat d'Accés a la Informació de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona
ramonmm@diba.cat

Joana ROIG EQUEY

Cap del CCUC del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC)
joana.roig@csuc.cat

Anna ROVIRA JARQUE

Unitat de Procés Tècnic del CRAI de la Universitat de Barcelona
arovira@ub.edu

Luna SINDIN

Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
lsindin@gencat.cat

Article rebut el març de 2016; revisat el juny de 2016.

RDA i la seva implementació a Catalunya

Resum:

Les noves pautes de catalogació RDA (*Recursos, Descripció i Accés*) han de reemplaçar, en breu, les *Regles Angloamericanes de Catalogació* (AACR2). Se'n fa un repàs històric i se'n comenten els avantatges, què representen i què signifiquen per a la catalogació i el desenvolupament dels catàlegs (OPAC), fent èmfasi en els aspectes tècnics més rellevants i la implementació a Catalunya, comentant-ne les fases. A més, es fa una mirada al futur i es presenta BIBFRAME, el model de dades que permetrà la integració i intercanvi de les dades dels catàlegs al web.

Paraules clau:

Paraules clau: catalogació, RDA, estàndards catalogràfics, BIBFRAME, RDA TOOLKIT

RDA y su implementación en Catalunya

Resumen:

Las nuevas normas de catalogación RDA (*Recursos, Descripción y Acceso*) tienen que reemplazar, en breve, las *Reglas Angloamericanas de Catalogación* (AACR2). Se hace un repaso histórico de estas normas y sus ventajas, qué representan y qué significan para la catalogación y su desarrollo en los catálogos (OPAC), prestando especial atención a sus aspectos técnicos más relevantes y a su implementación en Catalunya, comentando sus fases. Además, se proyecta una mirada al futuro y se presenta BIBFRAME, el modelo de datos que permitirá la integración y el intercambio de los datos de los catálogos en la web.

Palabras clave:

Palabras clave: catalogación, RDA, estándares catalogràfics, BIBFRAME, RDA TOOLKIT

RDA and its implementation in Catalonia

Abstract:

The new cataloguing standard RDA (*Resources, Description and Access*) is to replacing, in short, *Anglo-American Cataloguing Rules* (AACR2). An overview of these rules is given: a historical review, their advantages and their significance for cataloguing. Their development in catalogues (OPAC) is discussed, focusing on the most relevant technical aspects and their implementation in Catalonia, describing its phases. Furthermore, a look to the future is done and finally, there is an introduction to BIBFRAME, the data model that will allow catalogue data interchange and integration into the web.

Key words:

cataloguing, RDA, cataloguing standards, BIBFRAME, RDA TOOLKIT

1. Introducció

Un catàleg implica una manera de descriure la informació que representa un document i l'establiment de punts d'accés que en permetin la recuperació –almenys, des de l'origen de la pràctica catalogràfica moderna, amb Antonio Panizzi–. El seu desenvolupament posterior ha portat a codis de catalogació i models conceptuals diversos, però amb una línia de continuïtat: Cutter, les *Regles vaticanes*, AACR, l'esquema ISBD, AACR2, FRBR/FRAD/FRSAD, etc. Per aprofitar la riquesa de les dades acumulades en els catàlegs i les enormes possibilitats del web, que ha passat d'un web de documents a un web de dades, semàntic, s'han replantejat els models conceptuals i els principis dels catàlegs i s'han revisat tant les regles usades en la descripció dels objectes d'informació, com també els formats d'emmagatzematge: el resultat és RDA (*Resource Description and Access*).

Aquest article vol introduir aquest nou model. En primer lloc, explicarà com i perquè s'hi ha arribat; després, en presentarà l'estructura i característiques, com també alguns aspectes de funcionament i algunes diferències entre la catalogació aplicant RDA i AACR2. Passarà a presentar el model de dades BIBFRAME que, a partir de les dades contingudes en els registres RDA, generarà dades enllaçades que en permetran un major aprofitament, substituint l'actual format MARC21. Finalment, es presenten les accions fetes i planificades per a la implementació d'RDA a Catalunya.

2. Com s'arriba a RDA?

Des de l'aparició d'AACR2 el 1978, el codi s'ha anat revisant i actualitzant de manera continuada. A partir dels anys noranta, els canvis tecnològics també propicien canvis en els hàbits de cerca i navegació dels usuaris. La mateixa evolució del web envers el web semàntic (Clarke, 2015; Tillett, 2013), fa replantejar la necessitat que les dades dels catàlegs surtin del seu marc estricte i siguin compartides per altres comunitats i sistemes d'informació de la xarxa (Tillett, 2013; Baker et al., 2014).

El Joint Steering Committee for Development of AACR2 va iniciar, el 2004, la revisió de la norma amb l'objectiu de fer-ne una nova edició (AACR3): el treball va fer paleses mancances que van dur a plantejar un canvi d'enfocament ja no en la norma, sinó en el mateix model conceptual. Els treballs d'FRBR, FRAD i FRSAD¹ proveïen del marc adequat, sobre el qual es podria treballar. El 2005, ja es comença a parlar d'RDA com un conjunt d'instruc-

1. Trobareu la traducció catalana dels texts a:

Requisits funcionals dels registres bibliogràfics: informe final [en línia]. Barcelona: Biblioteca de Catalunya - Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documetalistes de Catalunya, 2009. <<http://www.bnc.cat/content/download/10857/110570/version/1/file/frbr.pdf>> [Consulta: 08/03/2016]. FRBR en català.

Requisits funcionals de les dades d'autoritats: un model conceptual [en línia]. Barcelona: Biblioteca de Catalunya - Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documetalistes de Catalunya, 2010. <<http://www.bnc.cat/content/download/709/6751/version/1/file/frad.pdf>> [Consulta: 08/03/2016]. FRAD en castellà.

I el text en anglès del FRSAD a:

Zeng, Žumer, and Salaba, eds. *Functional Requirements for Subject Authority Data (FRSAD): A Conceptual Model* [en línia]. Final Report Approved by the Standing Committee of the IFLA Section on Classification and Indexing. <<http://www.ifla.org/files/assets/classification-and-indexing/functional-requirements-for-subject-authority-data/frsad-final-report.pdf>> [Consulta: 08/03/2016].

cions i directrius suficientment flexibles centrades exclusivament en el contingut, alienes a la codificació i a la visualització de les dades, pensades per a un entorn digital i que aprofitin les tecnologies del web semàntic i les dades enllaçades obertes (*linked open data*).

El primer esborrany del text anglès, elaborat pel Joint Steering Committee for Development of RDA, es va publicar el juny de 2010. Després d'algunes proves per comprovar la viabilitat del model –hi van arribar a participar més de vint-i-sis institucions bibliotecàries però també museus, arxius i editors–, el 2011 es va decidir continuar i es va fixar la data d'implementació a partir de l'abril de 2013. En l'àmbit europeu, el mateix 2011 diverses biblioteques membres del grup EURIG (European RDA Interest Group) manifesten que estan disposades a adoptar RDA a curt termini: és el cas de la British Library, la Deutsche Nationalbibliothek, la Koninklijke Bibliotheek (Països Baixos) i la Kansalliskirjasto (Finlàndia). El juny de 2012, la Library of Congress anuncia la contractació de l'empresa Zepheira per desenvolupar la conversió de les dades MARC21 a dades enllaçades que puguin integrar-se en el web: serà l'anomenat BIBFRAME (*Bibliographic Framework Initiative*).

A partir de la publicació d'RDA, se n'han publicat revisions i actualitzacions: és la tasca de l'RDA Steering Committee (RSC), responsable del manteniment del model. Paral·lelament, RDA ha estat traduït a diverses llengües i, des de 2013, s'ha anat implementant. Els primers han estat algunes grans biblioteques dels Estats Units d'Amèrica (entre elles, la Library of Congress), Canadà i Austràlia i, a Europa, del Regne Unit, Alemanya, Àustria i Suïssa (Oehlschläger, 2015). Tenen intenció d'adoptar-les Islàndia, Noruega, Finlàndia, Suècia, els Països Baixos, Israel, Mèxic, Lituània i Estònia (Tréfas, Ledl, Herrlich, 2015).

De la mateixa manera, la Comissió Assessora de Catalogació, òrgan consultiu en matèria de catalogació bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya, que compta amb representats del sistema bibliotecari català, va decidir, el 2013, l'adopció d'RDA. La decisió va ésser fruit d'un procés consensuat que havia començat l'any 2012 i s'hi

La Comissió Assessora de Catalogació, òrgan consultiu en matèria de catalogació bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya, que compta amb representats del sistema bibliotecari català, va decidir, el 2013, l'adopció d'RDA.

vatenir en compte la situació internacional. Es va considerar que calia comptar amb una traducció catalana d'RDA abans d'iniciar-ne la implementació; la Biblioteca de Catalunya l'encarregà a l'Assumpció Estivill, que ja tenia experiència com a traductora de les *Regles angloamericanes de catalogació* i dels models FRBR i FRAD.

L'any 2014, es va acordar de crear la Subcomissió Tècnica d'RDA (STRDA) per iniciar el procés de transició, amb tres objectius:

- a) Planificar i difondre el canvi durant el 2015 i iniciar la implementació el 2016.
- b) Fer les recomanacions necessàries per assegurar la coexistència dels actuals registres d'autoritat i bibliogràfics amb els futurs registres en RDA.
- c) Fer el seguiment del desenvolupament del BIBFRAME.

Més endavant, es veurà la planificació d'activitats d'implementació que s'ha seguit.

3. Però, quins canvis hi ha en catalogar?

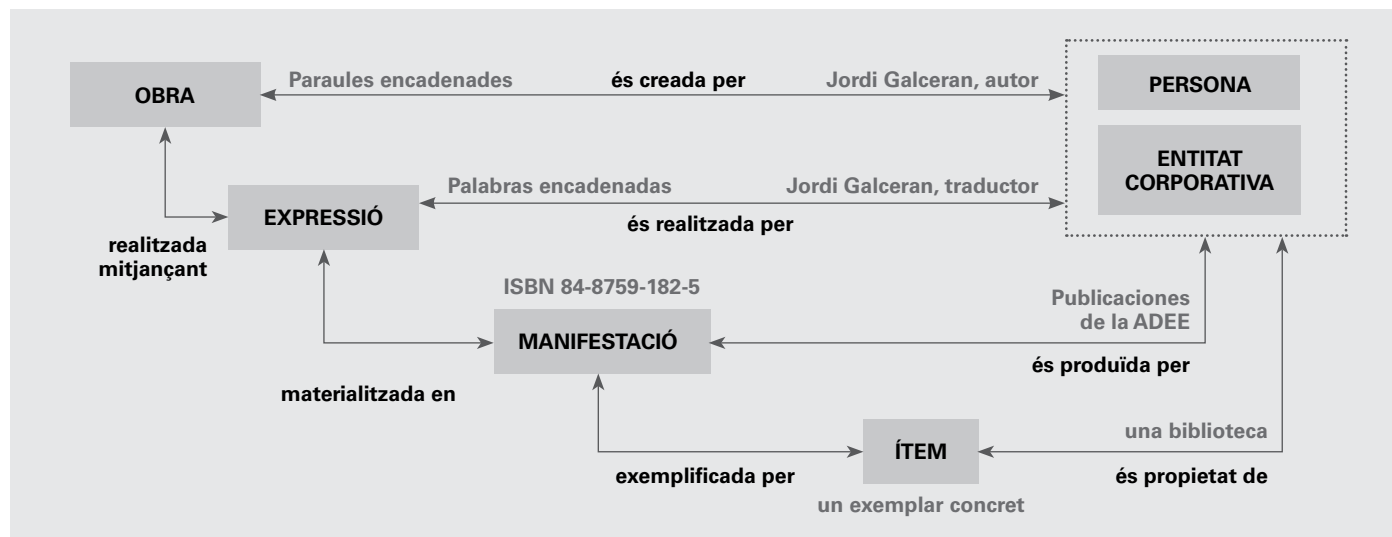
Aplicant-hi RDA, no sembla que un registre bibliogràfic presenti diferències essencials amb el registre fet amb AACR2: és, de fet, una semblança intencionada, ja que el nou codi pretén millorar una pràctica consolidada, sense trencar-ne la continuïtat. Hi ha canvis, doncs, però permeten aprofitar el bagatge adquirit amb la pràctica amb AACR2 i l'esquema ISBD.

El principal canvi és que RDA pren com a base el models FRBR i FRAD: per tant, els registres, tant bibliogràfics com d'autoritat, són conjunts de dades que, un cop integrats en una base de dades, es relacionen entre si segons el model entitat-relació.²

FRBR sistematitza l'estructura i les relacions presents als registres del catàleg. El model diferencia quatre entitats. L'objecte físic concret és l'exemplar o ítem; el conjunt d'exemplars idèntics que conforma la publicació (una edició, per exemple), diferent a un altre conjunt d'exemplars de la mateixa obra (una altra edició) és l'anomenada *manifestació*. En un pla abstracte, la manifestació reflecteix mitjançant una forma d'expressió l'obra d'uns creadors. La creació intel·lectual o artística és l'entitat anomenada obra; la seva plasmació en un mitjà (una llengua determi-

nada, una interpretació o notació musical, etc.) és l'anomenada expressió.

Obra, expressió, manifestació i ítem són entitats de l'anomenat grup 1; cada una d'elles es relaciona amb les entitats del grup 2, que són les *persones* o *entitats corporatives*. En separar les entitats, les relacions poden ésser més clares: el creador ho és de l'obra; un traductor o intèrpret, de l'expressió, però no de l'obra; el responsable d'una edició, l'entitat editorial o l'impressor es relacionaran amb la manifestació i el propietari o la biblioteca, amb l'ítem. Finalment, el grup 3 comprèn les entitats que defineixen els continguts: *conceptes*, *objectes*, *esdeveniments* i *llocs*, que es relacionen amb l'obra. A més d'aquestes relacions inherents (entre les entitats del grup 1), hi ha relacions de contingut o relacions entre parts i conjunt.

Figura 1. Una edició concreta de *Paraules encadenades*, d'una editorial i d'una data concreta, està formada per un nombre d'*exemplars*: el conjunt de l'edició és la *manifestació*. L'edició en castellà i una edició en català són dues manifestacions de la mateixa obra, però expressades de manera diferent: són dues *expressions* diferents de l'*obra*.

2. Malgrat que qualsevol catàleg funciona amb aquest model, mai no s'ha aplicat completament a l'estructuració del contingut dels registres; això ha fet que no se n'hagi tret tot el partit possible de les relacions inherents a les entitats presents en catàleg.

En els registres bibliogràfics RDA (com ja passava en les AACR2), s'assumeix que descriuen manifestacions, de les quals es donaran els atributs. També s'hi enregistren algunes dades referides, però, a l'expressió de l'obra continguda o a la mateixa obra: sovint són punts d'accés que enllacen amb el registre corresponent a l'expressió o l'obra mateixes.

021 1# \$a8487591825
100 1# \$aGalceran, Jordi,\$d1964- \$eautor, \$etraductor
240 10 \$aParaules encadenades. \$iCastellà
 245 10 \$aPalabras encadenadas /\$cde Jordi Galceran ; introducció de Rodolf Sirera
 250 ## \$aPrimera edició
 264 #1 \$aMadrid :\$bPublicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España ; Barcelona : Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona,\$c1999
 300 ## \$a111 pàgines ;\$c20 cm
 336 ## \$atext \$btxt \$2rdacontent
 337 ## \$asense mediació \$bn \$2rdamedia
 338 ## \$avolum \$bnc \$2rdacarrier
 490 1# \$aLiteratura dramàtica iberoamericana ;\$v24
 500 ## \$aLa traducció és obra del mateix autor, J. Galceran.
 700 1# \$aSirera, Rodolf,\$d1948- \$eescriptor d'un prefaci
 830 #0 \$aLiteratura dramàtica iberoamericana

Figura 2: En lletra rodona, els atributs propis de la manifestació (l'edició concreta); en cursiva, els referits a l'expressió; en negreta, els referits a l'obra.

La descripció d'aquestes entitats (expressió i obra) es fa en registres d'autoritat, on se'n donen els atributs que permeten identificar-les i, sobretot, relacionar-les amb altres obres o expressions, facilitant la navegació en el catàleg i enriquint les cerques. Aquest treball d'autoritat també permet una millor descripció de persones i entitats corporatives: es basa en el model FRAD, amb els seus atributs i relacions, que esdevé un altre dels pilars del sistema.

Registre d'autoritat de l'expressió:

046 ## \$k1999
 100 1# \$aGalceran, Jordi,\$d1964- \$tParaules encadenades.\$iCastellà
336 ## \$atext \$btxt \$2rdacontent
377 ## \$aspa \$iCastellà
 400 1# \$aGalceran, Jordi,\$d1964- \$tPalabras encadenadas
 500 1# \$w r \$iTraductor: \$aGalceran, Jordi,\$d1964-
500 1# \$w r \$iTraducció de: \$aGalceran, Jordi,\$d1964- \$tParaules encadenades
 670 ## \$aGalceran, Jordi. Palabras encadenadas, 1999: pàgina 8 \$b(Galceran escriu l'obra el 1995, en català, i guanya el Premi Born de Teatre; es publica el 1996 i s'estrena el 1998; el 1999, per a l'estrena en castellà, el mateix autor en fa la traducció)

Registre d'autoritat de l'obra:

046 ## \$k1995
 100 1# \$aGalceran, Jordi,\$d1964- \$tParaules encadenades
377 ## \$acat \$iCatalà
380 ## \$ateatre
 530 #0 \$w r \$iAdaptat com a pel·lícula cinematogràfica (obra): \$aPalabras encadenadas (Pel·lícula cinematogràfica)
 530 #0 \$w r \$iAdaptat com a programa de televisió (obra): \$aParaules encadenades(Programa de televisió)
 670 ## \$aInternet movie database, consultada el 10 de març de 2016 \$b(Palabras encadenadas: pel·lícula espanyols de 2003, dirigida per Laura Mañá, que adapta l'obra de teatre Paraules encadenades de Jordi Galceran)
 670 ## \$aBiblioteca virtual. Diputació de Barcelona, consultada el 10 de març de 2015 \$b(l'obra guanya el X Premi Born de Teatre l'any 1995 i l'any 1996 el Premi de la Crítica Serra d'Or a la millor obra en llengua catalana)
 680 ## \$aObra de teatre breu, en un acte, escrita el 1995 (Premi Born de Teatre), publicada el 1996 i estrenada el 1998. Se'n féu una versió cinematogràfica el 2003, i una retransmissió televisiva enregistrada.

Figura 3: En lletra rodona, els elements bàsics; en cursiva, els optatius; en negreta, els que són nous respecte a la pràctica habitual amb AACR2.

Així, on AACR2 té àrees i elements d'ISBD, RDA presenta atributs de l'entitat *manifestació* del model FRBR; els

elements del registre d'autoritat són ara atributs de les entitats del model FRAD; els encapçalaments de nom esdevenen punts d'accés que representen relacions entre les entitats dels grups 1 i 2 del model FRBR o relacions amb altres entitats (per exemple, la relació entre una obra inclosa en la manifestació i una altra obra). Igualment, les referències entre encapçalaments passen a ésser relacions entre entitats, segons el model FRAD.

Es pot veure que l'establiment de relacions cobra més importància en els procediments de catalogació; a més, les relacions s'expliciten amb més detall, amb subcamps explicatius, i es donen també en els registres d'autoritat perquè siguin més evidents. Així mateix, en assignar les relacions de manera separada per a obres i expressions, cadascuna relacionada amb els seus agents creadors o responsables i amb altres obres o expressions, l'usuari pot trobar més fàcilment recursos vinculats entre si.

El treball d'autoritat es reforça, tant per la incorporació de nous camps en els registres per expressar-hi atributs de l'entitat com per l'increment de les possibilitats d'apuntar-hi relacions amb altres obres, expressions o agents. D'aquesta manera, encara que l'usuari no visualitzi el registre bibliogràfic de la manifestació trobada, ja pot saber, a partir de les relacions establertes entre els punts d'accés, quines altres obres hi tenen una relació i triar llavors el camí que es vol seguir.

Així, en cercar l'obra *Terra baixa* d'Àngel Guimerà, podríem veure clarament les relacions amb altres obres derivades:

Guimerà, Àngel, 1845-1924. Terra baixa

Adaptat com a coreografia: **Guinovart, Albert, 1962- Terra baixa**

Adaptat com a novel·la gràfica: **Migoya, Hernán, 1971- Terra baixa**

Adaptat com a òpera: **Albert, Eugene d', 1864-1932 Tiefland**
Le Borne, Fernand, 1862-1929 Catalane

Adaptat com a programa de televisió: **Terra baixa (Programa de televisió : 2011)**

Parodiat com: **Montero, Joaquim, 1869-1942 Riera baixa**

I en seleccionar una d'aquestes altres obres:

Albert, Eugene d', 1864-1932 Tiefland

Adaptat com a pel·lícula cinematogràfica: **Tiefland (Pel·lícula cinematogràfica : 1954)**

Un altre canvi fonamental és que les directrius d'RDA se centren en el contingut de les dades, no en la seva visualització —ens diu quines dades s'han de donar i de quina manera, però res sobre l'ordenació, puntuació, etc.—. El contingut és independent d'una sintaxi o una codificació determinades, de manera que les dades puguin ésser compartides o reutilitzades no només amb altres catàlegs, sinó també altres serveis o plataformes que treballen en entorns diferents, fent-les compatibles amb qualsevol format o vocabulari usat en el web. Per facilitar la continuïtat amb la pràctica anterior, RDA inclou apèndix on indica com presentar les dades RDA en un format ISBD, com feien les AACR2. Igualment, mentre no es desenvolupi un altre vocabulari de codificació més adaptat a l'estructura FRBR, els catàlegs que han començat a aplicar RDA continuen fent servir el format MARC21, que ha desenvolupat nous camps i subcamps per acollir els nous valors previstos a RDA (com alguns dels camps 3xx dels registres bibliogràfics i d'autoritat). La terminologia s'adapta al nou entorn i deixa enrere els referents del catàleg manual: es parla de punts d'accés i punt d'accés autoritzat, de títol preferit, etc.

3.1 Estructura d'RDA

RDA s'organitza en deu seccions. Després d'una secció 0 dedicada a qüestions generals, es presenten dues seccions: l'1, enregistrament dels atributs de manifestacions i exemplars; i la 2, atributs de l'expressió i l'obra. Clarament, se separen les descripcions dels elements de manifestacions —títols, mencions de responsabilitat, edició, publicació, fabricació, etc., codis d'identificació, descripció dels suports (tipus, extensió, característiques,

etc.) i dades sobre l'accés i l'adquisició de les dels atributs de l'obra o l'expressió –títols, formes, dates, etc., i punts d'accés autoritzats de creadors, persones o entitats corporatives per representar l'obra o l'expressió—. Es podria dir que la secció 1 equival en part a la primera part d' AACR2, mentre que la secció 2, que serveix tant per determinar els punts d'accés en el registre bibliogràfic com per a la redacció dels atributs dels registres d'autoritat d'obres i expressions generats per aquests punts d'accés, incorpora elements dels capítols 21, 25 i 26 d' AACR2.

Les seccions 3 i 4 s'ocupen dels registres d'autoritat generats pels punts d'accés de persones, famílies i entitats corporatives (secció 3) i pels punts d'accés de matèria (secció 4, d'atributs de conceptes, objectes, esdeveniments i llocs). De moment, només s'ha desenvolupat la secció 3, que recull com donar formalment els punts d'accés i els seus atributs (sexe, ocupació, dates associades, adreces, etc.). Les directrius, en part, tenen un objectiu similar a les dels capítols 22, 23 i 24 d' AACR2.

La resta de seccions (5-10) es dediquen a l'establiment de relacions entre entitats, en camps d'enllaç del registre bibliogràfic o en relacions al registre d'autoritat:

1. Relacions principals entre obres, expressions, manifestacions i exemplars, mitjançant identificadors i punts d'accés.
2. Relacions amb persones, famílies o entitats corporatives, mitjançant punts d'accés, identificadors, designadors de relació, etc., segons siguin creadors, contribuïdors o estiguin vinculats a l'obra, l'expressió, la manifestació o l'exemplar.
3. Relacions amb els conceptes, objectes, esdeveniments i llocs entre obres i matèries.
4. Relacions entre entitats del grup 1: d'obres amb altres obres, d'expressions amb altres expressions, etc.
5. Relacions entre entitats del grup 2: entre persones, entre entitats corporatives, etc.

3. Com la secció 4, encara no s'ha desenvolupat.

6. Relacions entre entitats del grup 3: entre conceptes, objectes, etc.³

A efectes pràctics, s'aprecia una voluntat de simplificar el procediment de catalogació. També amplia les alternatives de descripció, donant sovint opcions per ometre i afegir alguns elements. El catalogador té més marge de decisió en l'aplicació de les regles, ja que RDA prescriu el contingut de les dades que s'han de donar en el registre, però amb un major nombre de directrius alternatives i opcionals que permeten d'adaptar la descripció a diferents contextos i esquemes.

Els nivells de descripció són substituïts per l'establiment d'un conjunt reduït d'elements bàsics que s'han de donar sempre, mentre que d'altres només són obligatoris si són presents, deixant-ne la resta a criteri del catalogador. Els elements bàsics no només es refereixen a l'entitat *manifestació*, sinó que també s'indiquen per a la descripció d'obres, expressions, persones, entitats corporatives, etc., en els registres d'autoritat.

Entre els aspectes merament formals, se suprimeixen molts dels límits a l'hora de transcriure elements: es poden transcriure tots els títols paral·lels, tots els noms d'una menció de responsabilitat, encara que siguin més de tres —així, el cas que en AACR2 és: obres de Casas ... [et al.], pot fer-se com: *obres de Casas, Guzmán, Brotons, Balsach, Casablanques, Guix, Pladevall, Vila, Estapé, Capellas, García Morante, o: obres de Casas [i deu més]*—, o, sense les restriccions d' AACR2, més d'un lloc de publicació o més d'un editor. Desapareixen les abreviatures (llevat de *cm*: p. passa a *pàgines*, ed. a *edició*, s. n. a *lloc de publicació sense identificar*, col. a *color*, etc.); i els numerals es transcriuen tal com es troben: l'ordinal d'una edició es transcriurà *primera edició* o *1st edition* en funció de com aparegui al recurs, sense abreviar-lo ni convertir-lo; la numeració d'una col·lecció es podrà donar en números romans, etc. Són directrius que volen fer més senzilla la catalogació, tant per al catalogador com, sobretot, per a l'usuari que ha d'interpretar-la.

En el següent exemple de registre, el mateix que abans, es marquen en negreta els elements que es modifiquen en la descripció RDA respecte a la d' AACR2 (per exemple, la possibilitat de transcriure tots els autors en la menció de responsabilitat). En lletra rodona hi ha els elements bàsics. S'ha mantingut la puntuació ISBD. Els registres d'autoritat que se'n generen (d'expressió i obra) s'han donat abans, també indicant-ne els elements bàsics i modificats:

```
021 1# $a8487591825
100 1# $aGalceran, Jordi,$d1964- , $eautor, $etraductor
240 10 $aParaules encadenades. $aCastellà
245 10 $aPalabras encadenadas /$cde Jordi Galceran ; introducción de Rodolf Sirera
250 ## $aPrimera edició
264 #1 $aMadrid :$bPublicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España ; Barcelona : Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona,$c[1999]
264 #4 $c© 1999
300 ## $a111 pàgines ;$c20 cm
336 ## $atext $btxt $2rdacontent
337 ## $asense mediació $bn $2rdamedia
338 ## $avolum $nc $2rdacarrier
490 1# $aLiteratura dramática iberoamericana ;$v24
500 ## $aLa traducció és obra del mateix autor, J. Galceran.
700 1# $aSirera, Rodolf,$d1948- ,$eescriptor d'un prefaci
830 #0 $aLiteratura dramática iberoamericana
```

Encara que la relació amb l'expressió consta al registre d'autoritat, també pot donar-se al bibliogràfic mitjançant relacions en camps 700 com:

```
700 1# $iTraducció de: $aGalceran, Jordi,$d1964- $tParaules encadenades
```

Es poden apreciar alguns canvis significatius, com la desaparició de la designació general de material de l'àrea 1, que se substitueix pels atributs de la manifestació, com el tipus de suport i de suport físic (codificats a 337 i 338) i un atribut referit a l'expressió (tipus de contingut, 336).

A partir dels punts d'accés donats, es creen els registres d'autoritat que representen les persones vinculades, tant creadores com contribuïdores:

Registre d'autoritat d'un dels autors:

```
046 ## $f19640305 $s1995
100 1# $aGalceran, Jordi,$d1964-
370 ## $aBarcelona (Catalunya) $2lemac
374 ## $aDramaturg $2lemac
375 ## $amasculí
377 ## $acat $lCatalà
400 1# $aGalceran i Ferrer, Jordi,$d1964-
510 2# $avr $iMembre: jaGermans Miranda
670 ## $aEnciclopèdia.cat, consultada el 10 de març de 2016
    $b(Jordi Galceran i Ferrer, Barcelona, 1964- , autor teatral i guionista)
670 ## $aAssociació d'Escriptors en Llengua Catalana. Autors i autores, consultat el 10 de març de 2016 $b(Escriu diverses narracions breus amb el col·lectiu Germans Miranda)
678 ## $aVa formar part del col·lectiu d'escriptors Germans Miranda entre 2000 i 2003
```

Potser, com ja passava en AACR2, i probablement perquè el canvi no sigui tan radical, no es porta fins a les últimes conseqüències l'aplicació del model FRBR. Per exemple, en el registre bibliogràfic d'un DVD d'una pel·lícula no només es donen dades sobre la manifestació (format, duració, editor o data de publicació, etc.), sinó que també es donen notes de crèdits de la pel·lícula o la nota que indica quan es va estrenar. Pròpiament, aquestes dades són de l'obra i serien aplicables a qualsevol manifestació de la mateixa pel·lícula, a qualsevol edició en el mateix o en un altre format. Si, a partir del títol preferit de la pel·lícula, es crea un registre per a l'obra, amb els seus atributs relacions, aquestes notes s'hi podrien donar directament, de manera que només apareixerien un cop al catàleg; les relacions del registre de l'obra amb els registres de les manifestacions (les edicions en particular), els vincularien i donarien a l'usuari tota la informació necessària, sense reiteracions i associada a l'entitat corresponent.

En tot cas, partint de la pràctica catalogràfica anterior, especialment si ha estat amb AACR2, no serà difícil el canvi, almenys pel que fa a la descripció. Tampoc, segurament, en el que pertoca als punts d'accés, ja sigui l'establiment o la formalització: tots dos codis comparteixen una part important de base teòrica i procediments. El gran canvi és purament conceptual i més profund del que sembla: cal partir d'entendre, en tractar un recurs, que tenim un exemplar o ítem d'una manifestació de la que cal identificar-ne els atributs, i que aquesta manifestació ho és d'una expressió d'una obra, entitats de les quals també cal diferenciar els atributs i establir les relacions entre aquestes entitats i els agents creadors i contribuïdors, aclarint amb quina entitat s'ha de vincular cadascú. La identificació de la manifestació constituirà la descripció del registre bibliogràfic; la identificació de l'expressió, l'obra i els agents s'expressaran en punts d'accés i es descriuran als registres d'autoritats; la de l'exemplar ens donarà la localització o les vies de consulta del recurs, element bàsic del catàleg. Finalment, les relacions entre totes aquestes entitats donarà sentit al conjunt de dades i en farà possible l'ús, de manera que s'assoleixin els objectius d'un catàleg modern i, alhora, facilitin que les dades s'utilitzin en altres entorns i puguin vincular-se a dades de sistemes d'informació altres que catàlegs, que integrin el catàleg i les seves dades en la xarxa, i s'enriqueixin mútuament.

4. Enllacem dades: BIBFRAME

BIBFRAME (*Bibliographic Framework Initiative*) és una iniciativa de la Library of Congress per fer possible la integració dels registres bibliogràfics al web i Internet: és un model de dades per expressar, compartir i connectar les dades bibliogràfiques en el marc del web semàntic, segons els principis de les dades enllaçades obertes.

L'ús de BIBFRAME com a substitut dels formats MARC permetrà relacionar les dades del catàleg amb un gran nombre de dades estructurades de fonts i enllaços en el web. Es crearan relacions entre recursos i facilitarà que la comunitat bibliotecària comparteixi les dades amb altres comunitats i el públic en general.

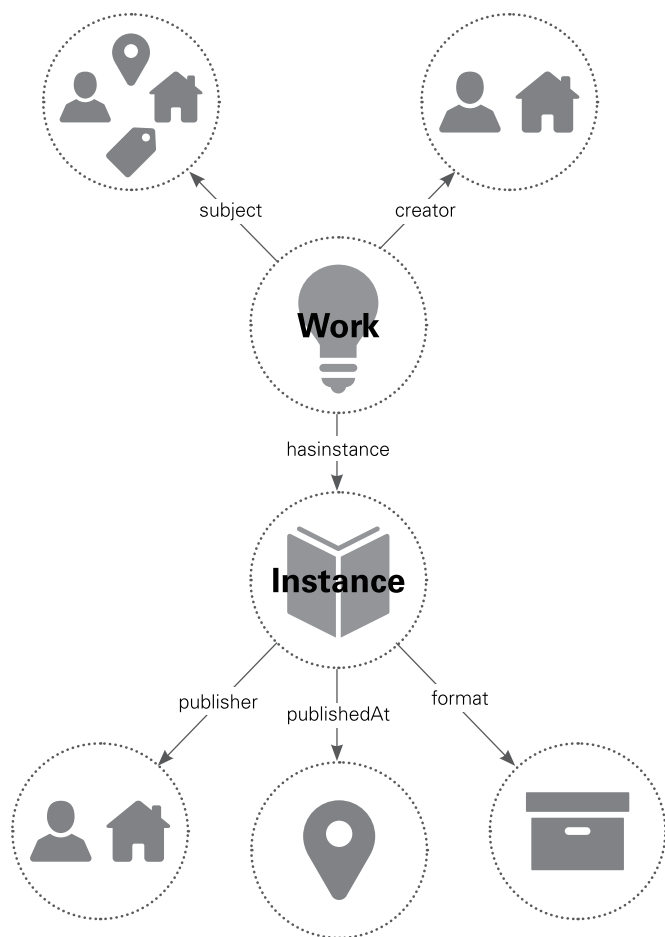
Un dels problemes de MARC21 és que no potencia la visibilitat de les biblioteques al web; gairebé només el fan servir les biblioteques i és ignorat per altres comunitats. No obstant això, els catàlegs de biblioteca ofereixen una informació molt rica, ben treballada i amb un gran potencial per a, per exemple, la uniformització de dades referides a noms, matèries, etc. Cal, doncs, un format estàndard llegible per ordinador que faci servir estàndards web comuns.

El web semàntic, també conegut com el web 3.0, vol fer que la informació, tant el contingut com la semàntica, sigui «compresa» i gestionada pels ordinadors. En aquest entorn, les dades enllaçades fan servir URI (identificadors uniformes de recurs) per denominar els objectes i no seqüències de dades com fa MARC. Els URI s'expressen en RDF (*Resource Description Framework*), que processa les metadades proporcionant interoperabilitat.

Així, l'ús de BIBFRAME com a substitut dels formats MARC permetrà relacionar les dades del catàleg amb un gran nombre de dades estructurades de fonts i enllaços en el web. Es crearan relacions entre recursos i facilitarà que la comunitat bibliotecària comparteixi les dades amb altres comunitats i el públic en general. Finalment, facilitaran una implementació completa d'RDA. Suposarà, doncs, un gran benefici per a les biblioteques, ja que en farà visibles les dades al web i les relacionarà amb d'altres, oferint una mena de «prestatgeria virtual»: aquestes dades es podran trobar, identificar, seleccionar i utilitzar com la resta d'informació en el web.

4.1. BIBFRAME: un nou model conceptual

El model BIBFRAME, com RDA, s'ha d'entendre a partir dels principis dels FRBR i del model entitat-relació, però fa palesa la voluntat de deslligar-se de qualsevol normativa catalogràfica i d'ampliar el seu àmbit més enllà de les biblioteques. L'ús d'RDF facilita aquest segon punt i fa que les dades de biblioteca siguin tan visibles com les d'altres comunitats (comerç digital, recursos visuals, etc.) i facilitin la cerca i descoberta de recursos.

Font: <http://www.loc.gov/bibframe/docs/images/bibframe.png>

El model BIBFRAME consta de quatre classes principals:

- **Obra:** reflecteix l'essència conceptual del recurs (combina elements de les entitats *obra* i *expressió* d'RDA).
- **Instància:** reflecteix la materialització física individual de l'obra (equival a la *manifestació* d'RDA).
- **Autoritat:** un recurs que reflecteix els conceptes clau d'autoritat que han definit les relacions reflectides en l'obra i la instància. Els exemples de recursos d'autoritat inclouen *gent*, *llocs*, *temes*, *organitzacions*, etc. Un concepte important en l'autoritat és el domini, que és l'entitat que pren la responsabilitat de la identificació, organització i manteniment (per assegurar-ne la integritat) dels recursos autoritatius.
- **Anotació:** un recurs que amplia el nostre coneixement sobre un altre recurs quan se sap, com a mínim, que qui fa l'anotació és important. Tipus d'exemples: els fons d'una biblioteca, comentaris d'usuaris o ressenyes, etc.

El model i el vocabulari BIBFRAME consideren els recursos catalogats com a obres amb les seves corresponents instàncies (físiques o electròniques). Les metadades que descriuen una obra són una amalgama d'algunes de les dades que anteriorment estaven associades amb el registre de títol uniforme combinades amb les dades de matèries associades als registres bibliogràfics. Cada recurs catalogat ha de tenir una descripció de l'obra i, si el recurs catalogat existeix físicament o electrònicament, una o més descripcions d'instàncies.

4.2. BIBFRAME a la pràctica: el projecte de la Library of Congress

Actualment, la Library of Congress està desenvolupant eines que contribueixin a consolidar BIBFRAME com una eina d'edició per a entrar dades, una per convertir registres MARC en descripcions BIBFRAME, i ha creat nous components que permeten l'entrada de descripcions BIBFRAME. En aquest projecte, endegat el 2015, hi participaran quaranta catalogadors, formats específicament, de la

Library of Congress. El BIBFRAME Pilot farà proves amb la descripció bibliogràfica en diferents formats i llengües.

BIBFRAME Editor amb una mostra de les plantilles de treball:

Encara que incomplet, el següent exemple és part del cas donat anteriorment, ara amb codis BIBFRAME. Entre les etiquetes `<bf:Instance ...>` i `</bf:Instance>` hi ha les dades de la manifestació; a partir de `<bf:Work ...>` se'n donen les de les obres i les expressions, enllaçant-les als registres d'autoritat de creadors i contribuïdors mitjançant identificadors.

```
<?xml version="1.0"?>
<rdf:RDF xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"
xmlns:bfp="http://bibframe.org/bfp/" xmlns:rdfs="http://www.
w3.org/2000/01/rdf-schema#" xmlns:dcterms="http://purl.org/
dc/terms/" xmlns:skos="http://www.w3.org/2004/02/skos/core#"
xmlns:rdf="http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#"
xmlns:bf="http://bibframe.org/vocab/">
<bf:Instance rdf:about="http://xxxx/yyyyyy"> identificador del
registre bibliogràfic
<bf:modeOfIssuance>Volum</bf:modeOfIssuance>
```

```
<bf:instanceOf rdf:resource="http://xxxx/yyyyyy"/>
<bf:isbn11>8487591825</bf:isbn11>
<bf:responsibilityStatement>de Jordi Galceran ; introducció de
Rodolf Sirera </bf:responsibilityStatement>
<bf:extent>111 pàgines</bf:extent>
<bf:dimensions>20 cm.</bf:dimensions>
<bf:title>Palabras encadenadas</bf:title>
<bf:providerEntity>
<bf:providerName>Publicaciones de la Asociación de Directores
de Escena de España </bf:providerName>
<bf:providerPlace>Madrid </bf:providerPlace>
<bf:providerDate>[1999]</bf:providerDate>
</bf:providerEntity>
<bf:providerEntity>
<bf:providerName>Institut del Teatre de la Diputació de Barcelo-
na </bf:providerName>
<bf:providerPlace>Barcelona</bf:providerPlace>
<bf:providerDate>[1999]</bf:providerDate>
</bf:providerEntity>
<bf:frequency rdf:resource="http://marc21rdf.info/terms/
continuingfre%23/u"/>
<bf:editionStatement>Primera edició</bf:editionStatement>
</bf:Instance>
<bf:Work rdf:about="http://xxxx/yyyyyy"> identificador del regis-
tre d'autoritat de l'obra Paraules encadenades de Jordi Galceran
<bf:hasInstance rdf:resource="http://xxxx/zzzzz"/>
<bf:title>Paraules encadenades</bf:title>
<bf:uniformTitle>Paraules encadenades. Castellà</
bf:uniformTitle>
<bf:associatedAgent>
<bf:Person>
<bf:hasGNDLink rdf:resource="http://xxxx/aaaaaa"/> identifica-
dor del registre d'autoritat de Jordi Galceran
<bf:label>Jordi Galceran, 1964- </bf:label>
<bf:resourceRole rdf:resource="http://id.loc.gov/vocabulary/
relators/creador"/>
</bf:Person>
</bf:associatedAgent>
<bf:associatedAgent>
<bf:Person>
<bf:hasGNDLink rdf:resource="http://xxxx/bbbbbbb"/> identifica-
dor del registre d'autoritat de Rodolf Sirera
<bf:label>Rodolf Sirera</bf:label>
<bf:resourceRole rdf:resource="http://id.loc.gov/vocabulary/
relators/traductor"/>
</bf:Person>
</bf:associatedAgent>
<bf:title>Palabras encadenadas</bf:title>
</bf:Work>
... </rdf:RDF>
```

5. Anem per feina! El procés... d'implementació a Catalunya

El procés d'implementació té diverses fases. En totes s'ha volgut la implicació de bibliotecaris de diferents procedències (Biblioteca de Catalunya, universitàries, públiques, especialitzades, COBDC, ensenyaments de Documentació, etc.) i especialitats (catalogadors, referencistes, docents, etc.).

La primera fou la **fase de decisions** (2012-2014), ja comentada en l'apartat 1, on es decidí d'adoptar RDA i

currs que comencés a donar a conèixer RDA entre els professionals: *Introducció a les RDA: les noves normes de catalogació*, impartit per Anna Rovira Jarque i, després, per Rosa Fabeiro, ambdues del CRAI de la Universitat de Barcelona.

A la reunió de 27 de juny de 2014, la Comissió Assessora de Catalogació va establir un calendari: el 2015 s'iniciarien la difusió i la planificació del canvi i al final de 2016 començaria a fer-se'n efectiva la implementació. Es creà llavors l'STRDA, que es constitueix formalment al començament de 2015.⁴ D'acord amb el calendari previ, dissenyà el següent pla de treball:

2015

FASE DE DIFUSIÓ I PLANIFICACIÓ

Agents implicats: Subcomissió Tècnica d'RDA

Objectius:

- Planificar la fase d'implementació en dues etapes:
  - Etapa de preparació
  - Etapa d'execució
- Elaborar els documents necessaris per donar a conèixer RDA i les seves particularitats, com també recomanacions, etc. que poden ser essencials per al procés d'implementació i post-implementació d'ampli consens

Estratègies per a la difusió:

- Web: Cap a RDA
- Difusió en mitjans professionals
- Actes

2016-2017

FASE D'IMPLEMENTACIÓ

Agents implicats:

- 2016 les institucions CSUC
- 2017 les xarxes del Sistema de Lectura Pública

Etales:

- Etapa de preparació
  - Documentació tècnica
  - Sistemes integrats de biblioteca
- Etapa d'execució
  - Canvis recomanats per la STRDA en els catàlegs actuals
  - Formació
    - Formació de formadors
    - Formació en cascada als catalogadors

de crear la Subcomissió Tècnica d'RDA (STRDA). Paral·lelament, cal esmentar altres iniciatives com l'estudi del nou codi per un grup de treball del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC), pensant en la seva aplicació en el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC). Igualment, el COBDC va programar un

Com a mitjà de difusió, l'STRDA va optar per crear un espai web que recollís tota la documentació generada i proporcionés informació rellevant sobre RDA, a més de donar resposta a dubtes relacionats a la seva implementació a Catalunya: el juny de 2015 es publicava al web de la Biblioteca de Catalunya l'apartat *Cap a RDA*.

4. Els membres són els citats al començament com a autors d'aquest article.

També s'han fet servir altres mitjans de difusió. A *Viquipèdia* s'han redactat entrades de conceptes com RDA, AACR, FRBR, BIBFRAME, etc., i s'han enviat escrits o notícies a mitjans professionals com: *Blog BC*, *Blog del CSUC*, *Docublog* (UOC), *Notícies de la Facultat* (de Biblioteconomia i Documentació, UB), *Document* (COBDC), etc. També s'han organitzat actes com l'entrevista als responsables de les institucions que han decidit implementar RDA el 2016,⁵ l'acte de presentació de la traducció d'RDA⁶ o la sessió a les Jornades Catalanes de Documentació, el 3 de març.

El gener de 2016 s'inicia la **fase d'implementació** amb la publicació de la traducció catalana del codi: RDA: Recursos, descripció i accés, en format PDF i de lliure accés des del web de la Biblioteca de Catalunya durant un any;⁷ a partir de 2017, estarà disponible a *RDA Toolkit*.⁸ Aquesta fase s'ha planificat en dues etapes:

5.1. Etapa de preparació

Es treballa per determinar quins canvis s'han de realitzar als registres d'autoritat i bibliogràfics actuals per fer-los compatibles amb els nous registres RDA.

Aquesta etapa implica la participació activa de les institucions del CSUC que han decidit fer el canvi el 2016 per preparar la documentació tècnica i el sistema per a la correcta implementació d'RDA en els fluxos de treball. S'han creat tres grups amb l'objectiu de:

- Establir els nivells de catalogació d'acord amb els elements bàsics i els recomanats per l'STRDA.

- Elaborar guies o eines d'ajut per als catalogadors per facilitar-ne l'aplicació.
- Preparar i adaptar els nous procediments de treball per a la còpia de registres, plantilles de catalogació, etc.

Com que RDA inclou instruccions que plantegen alternatives i opcions que es poden aplicar a criteri de l'agència catalogràfica o del catalogador, el Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya està elaborant les concrecions a RDA necessàries per establir les polítiques a seguir davant de cada alternativa.

A banda de la documentació tècnica, també cal preparar el sistema informàtic perquè incorpori i indexi els nous camps de MARC21, decidir la seva visualització en l'OPAC com en les eines de descoberta i revisar les taules de càrregues per a la correcta importació i exportació de registres.

5.2. Etapa d'execució

Durant el segon semestre de 2016 es preveu iniciar els processos per preparar els catàlegs d'acord amb les recomanacions de l'STRDA. Comportarà realitzar canvis automàtics i les revisions corresponents en els registres bibliogràfics i d'autoritat existents. Paral·lelament, s'iniciarà la formació als catalogadors, planificada en dues fases:

- Formació de formadors per part de la Biblioteca de Catalunya.
- Formació de la resta dels catalogadors.

Se'n preveuen dues parts, amb una durada d'una setmana cada una. La primera tractaria dels registres bibliogràfics i la segona dels d'autoritat.

5. Es pot trobar en vídeo a: Entrevista als responsables de les institucions que han decidit implementar RDA el 2016, <<http://www.bnc.cat/Cap-a-RDA/RDA-Actes-a-la-BC/Entrevista-13-11-2015>>. Va tenir lloc el 13 de novembre de 2015 a la BC, amb la participació de Lluís Anglada (CSUC), Carme Fenoll (Servei de Biblioteques de la Generalitat) i Eugènia Serra (BC), entrevistats per Montserrat Garcia Alsina (UOC) [Consulta: març, 2016].

6. Els textos estan disponibles a: <http://www.cobdc.net/14JCID/wp-content/uploads/programa/rda_imma-ferran_anna-rovira.pdf> [Consulta: març, 2016].

7. Disponible a: <<http://www.bnc.cat/Cap-a-RDA/RDA-Traduccio-catalana>> [Consulta: març, 2016].

8. L'accés a aquest recurs és per subscripció: <<https://access.rdatoolkit.org>>. La BC està fent gestions per obtenir una llicència nacional que permeti i assegurar l'accés a tots els professionals de Catalunya.

Al llarg d'aquestes etapes, l'STRDA ha anat elaborant un seguit de documents per donar a conèixer RDA i les seves particularitats i per proporcionar recomanacions d'acord amb la pràctica d'algunes biblioteques de fora de Catalunya.⁹ Entre els primers es pot destacar el document titulat *Principals diferències entre AACR2 i RDA*, que mostra, de manera comparada i exemplificada, les diferències més significatives que presenten ambdues normes.

Alguns elements d'RDA s'identifiquen com a elements bàsics: qualsevol descripció d'un recurs o la d'una entitat associada amb un recurs hauria d'incloure tots els elements bàsics que es poguessin aplicar i comprovar fàcilment. L'STRDA va considerar oportú recomanar l'ús d'altres elements RDA com a bàsics addicionals per establir un nivell de completesa estàndard per a les biblioteques catalanes: es recullen en els documents: *Conjunt d'elements bàsics d'RDA per als registres bibliogràfics* i *Conjunt d'elements bàsics d'RDA per als registres d'autoritat*.

També s'han recollit els canvis més significatius que s'han incorporat a MARC21 per assegurar-ne la compatibilitat amb RDA, mentre no es desenvolupi BIBFRAME, a *Recomanacions per a l'ús dels nous camps MARC 21 en els registres bibliogràfics* i *Recomanacions per a l'ús dels nous camps MARC 21 en els registres d'autoritat*. Un altre document recull exemples de registres bibliogràfics i d'autoritat perquè els catalogadors puguin fer una comparació amb les AACR2 i fer-se una idea dels canvis en el procés de catalogació.

En dos documents¹⁰ es recullen els canvis que es poden fer de manera automàtica i que convertiran els actuals registres AACR2 en registres híbrids, compatibles amb RDA. Per exemple, la substitució de la designació general de material (245 \$h) pels camps 336, 337 i 338, o l'actua-

lització dels punts d'accés. També s'apunten altres canvis automàtics opcionals per a les institucions que ho puguin assumir, com la substitució de les abreviatures o l'eliminació de claudàtors propis de la pràctica d'ACCR2.

Pel que fa als registres d'autoritat i punts d'accés dels registres bibliogràfics, es proposa identificar-ne i diferenciar-ne tres categories:

1. Els compatibles amb RDA, que es poden codificar com a RDA sense haver-los de revisar: noms de persona, entitat o títol que només contenen el subcamp \$a, o \$a amb \$d sense abreviatures, noms-títol amb un \$t que no sigui *Seleccions* i sense cap subcamp a continuació del \$t, etc.
2. Els que no són compatibles amb RDA però que es poden modificar mitjançant un procés automàtic: els que tenen abreviatures que es poden desenvolupar, títols uniformes de la Bíblia o que incorporen el terme *Seleccions...*
3. Els incompatibles amb RDA que necessiten una revisió manual: es marcaran per a la seva revisió amb un camp 667 i es revisaran a mida que els catalogadors els necessitin com a punt d'accés en un registre bibliogràfic. Segurament, seran la majoria dels registres de congressos, conferències, etc., els que al punt d'accés incorporen *Poliglòt* o "i" al subcamp \$l, noms de persona amb \$c, de camps 1XX amb subcamp \$s que comenci per *llibret* o el seu equivalent, tractats, obres realitzades per determinats conjunts musicals, famílies o registres d'autoritat per a noms de persona no diferenciats.

El 2017 començarà un període de transició durant el qual la resta de les biblioteques catalanes aniran implementant RDA. Igualment, els estudis de Documentació inclouran RDA en els plans d'estudis, de manera que cap al 2019 en surtin els primers estudiants formats en RDA.

9. Els documents es poden trobar al web dedicat a RDA en el lloc de la Biblioteca de Catalunya: <<http://www.bnc.cat/Cap-a-RDA>> [Consulta: març, 2016].

10. Trobareu els texts disponibles a: <http://www.bnc.cat/content/download/95182/1465995/version/3/file/bib_exemples_final.pdf> i <http://www.bnc.cat/content/download/95181/1465992/version/2/file/aut_nouscamps_final.pdf> [Consulta: març, 2016].

Bibliografia

ALIVERTI, Christian; MÜLLER, Alexandra. «RDA at the Swiss National Library: challenges and new opportunities» [en línia]. *Alexandria*, vol. 24, núm. 2, (2013). <<http://dx.doi.org/10.7227/ALX.0005>> [Consulta: març, 2016].

BAKER, Thomas; COYLE, Karen; PETIYA, Sean. «Multi-entity models of resource description in the Semantic Web» [en línia]. *Library Hi Tech*, Vol. 32, núm. 4, (2014) p. 562 – 582. <<http://dx.doi.org/10.1108/LHT-08-2014-0081>> [Consulta: març, 2016].

BECKER, Silke. «Ein Regelwerk für alle? RDA im Archiv des Deutschen Literaturarchivs Marbach». *0277 Zeitschrift für Bibliothekskultur*, Bd. 3 (2015), núm. 2, p. 50-58. ISSN 2296-0597.

Bibliographic Framework Initiative [en línia]. Washington DC: Library of Congress. <<http://www.loc.gov/bibframe/>> [Consulta: març, 2016].

CLARKE, Rachel Ivy. «Breaking records: the history of bibliographic records and their influence in conceptualizing bibliographic data». *Cataloging & classification quarterly*, vol. 53 (2015), núm. 3-4, p. 286-302.

EL-SHERBINI, Magda. *RDA: strategies for implementation*. London: Facet Publishing, 2013.

ESTIVILL RIUS, Assumpció. «RDA: recursos, descripció y acceso: antecedentes, bases teóricas y características generales». *Boletín de la ANABAD*, vol. 65, núm. 2 (2015), p. 15-42.

FRANK, Paul. *BIBFRAME: Why? What? Who?* [en línia]. Program for Cooperative Cataloging, 2014. <<http://www.loc.gov/aba/pcc/bibframe/BIBFRAME%20paper%2020140501.docx>>. Traducció catalana: BIBFRAME: per què? <http://www.bnc.cat/content/download/95150/1465675/version/2/file/BIBFRAME_per_que.pdf> [Consulta: març, 2016].

LAZARINIS, Fotis. *Cataloguing and classification: an introduction to AACR2, RDA, DDC, LCC, LCSH and MARC 21 standards*. Amsterdam [etc.]: Chandos Publishing, 2015.

LISIUS, Peter H. «AACR2 to RDA: is knowledge of both needed during the transition period?». *Cataloging & classification quarterly*, vol. 53 (2015), núm. 1, p. 40-70.

MAXWELL, Robert L. *Maxwell's handbook for RDA*. Chicago: ALA Editions, 2013.

MILLER, Eric; OGBUJI, Uchi. *Bibliographic framework as a web of data: linked data model and supporting services* [en línia]. Washington DC: Library of Congress, 2012. <<http://www.loc.gov/bibframe/pdf/marclid-report-11-21-2012.pdf>> [Consulta: març, 2016].

OEHLSCHLÄGER, Susanne. «Die über Übersetzung von RDA ins Deutsche». *0277 Zeitschrift für Bibliothekskultur*, Bd. 3 (2015), núm. 2, p. 67-73.

SEIKEL, Michele; STEELE, Thomas. «How MARC has changed: the history of the format and its forthcoming relationship to RDA». *Technical services quarterly*, vol. 28 (2011), núm. 3, p. 322-334.

TILLET, Barbara B. «The international development of RDA: Resource Description and Access». *Alexandria*, vol. 24 (2013), núm. 2.

TRÉFAS, David; LEDL, Andreas; Herrlich, Bernhard. «Editorial: RDA?», *0277 Zeitschrift für Bibliothekskultur*, Bd. 3 (2015), núm. 2, p. 47-49.

WELSH, Anne; BATLEY, Sue. *Practical cataloguing: AACR, RDA and MARC 21*. London: Facet Publishing, 2013. ■